

ประเด็น ยุทธศาสตร์ ฉบับที่ A45	22 ก.ย. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น ยุทธศาสตร์ ยุโรป	การเจรจาที่กรุงวอชิงตัน: จุดเปลี่ยนเชิงยุทธศาสตร์ของอนาคตยูเครนและความมั่นคงยุโรป	
ประเด็นสำคัญ	- การประชุมที่วอชิงตันและสาระสำคัญ - สาระสำคัญสองประการที่ผู้นำยุโรปต้องการให้ทรัมป์ยอมรับ - ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ จากการประชุมครั้งนี้แบ่งเป็นมิติด้านต่างๆ	

การประชุมที่วอชิงตันและสาระสำคัญ

สงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ยืดเยื้อเกินกว่าสามปี ไม่เพียงแต่สร้างความสูญเสียมหาศาลต่อชีวิตผู้คนและโครงสร้างพื้นฐานของยูเครน แต่ยังเขย่าความมั่นคงของยุโรปโดยรวมอย่างต่อเนื่อง การเผชิญหน้าระหว่างสองอำนาจสำคัญคือสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย ส่งผลให้ยุโรปต้องเลือกบทบาทใหม่ในการกำหนดทิศทางของสงครามและสันติภาพ ในบริบทนี้ การประชุมที่กรุงวอชิงตันเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม ค.ศ. 2025 (พ.ศ. 2568) กลายเป็นเวทีสำคัญที่หลายฝ่ายมองว่าอาจกำหนดอนาคตของยูเครนได้มากกว่าการประชุมสุดยอดระหว่างโดนัลด์ ทรัมป์ และวลาดิมีร์ ปูตินที่อลาสกา

การประชุมในวันที่ 18 ส.ค. 68 ตามเวลาท้องถิ่นของสหรัฐฯ ในทำเนียบขาว น่าจะมีความสำคัญในการกำหนดอนาคตของยูเครนไปจนถึงความมั่นคงโดยรวมของยุโรป มากกว่าการพบกันระหว่างผู้นำสหรัฐฯ และรัสเซียที่รัฐอะแลสกาที่ผ่านมา ในแง่หนึ่ง การพบกันระหว่างปูตินกับทรัมป์ครั้งนั้นเป็นไปตามที่หลายฝ่ายคาดไว้ นั่นคือไม่มีการหยุดยิง ไม่มีการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร และไม่มีการประกาศครั้งใหญ่โต นั่นแปลว่า ยูเครนและยุโรป

กำลังจะถูกกันออกจากข้อตกลงที่สองมหาอำนาจนิวเคลียร์ของโลกเจรจาลับหลังหรือไม่ ดูเหมือนจะไม่ใช่ หากยูเครนและพันธมิตรยังสามารถป้องกันสิ่งนั้นได้

การปรากฏตัวของ เซอร์ เคียร์ สตาร์เมอร์ นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร ประธานาธิบดีเอ็มมานูเอล มาครง แห่งฝรั่งเศส นายกรัฐมนตรี ฟรีดริช แมร์ซ แห่งเยอรมนี และผู้นำคนอื่น ๆ ร่วมกับประธานาธิบดีโวโลดิมีร์ เซเลนสกี ของยูเครน ณ กรุงวอชิงตัน มีความหมายมากกว่าการทำให้แน่ใจว่าประธานาธิบดีแห่งยูเครนจะไม่ถูกเล่นงานในห้องทำงานรูปไข่อีกครั้งเหมือนเมื่อวันที่ 28 ก.พ.

สาระสำคัญสองประการที่ผู้นำยุโรปต้องการให้ทรัมป์ยอมรับ คือ

1. ข้อตกลงสันติภาพใด ๆ จะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีการมีส่วนร่วมโดยตรงของยูเครน
2. ข้อตกลงนั้นต้องมาพร้อม “หลักประกันความมั่นคงที่แน่นหนา” เพื่อป้องกันการรุกรานจากรัสเซียในอนาคต

การประชุมยังสะท้อนถึงความพยายามของยุโรปในการสร้างภาพลักษณ์แห่งเอกภาพ เพื่อให้ทรัมป์โน้มเอียงไปตามความสัมพันธ์ส่วนตัวกับปูติน ซึ่งอาจทำให้สหรัฐฯ อ่อนข้อเกินไปต่อรัสเซียบรรดาผู้นำยุโรปมุ่งมั่นที่จะทำให้ โดนัลด์ ทรัมป์ เห็นในสองประเด็นสำคัญ ประการแรก จะไม่มีข้อตกลงสันติภาพใด ๆ เกี่ยวกับยูเครนได้ หากยูเครนไม่มีส่วนร่วมโดยตรง และประการที่สอง

ข้อตกลงนั้นต้องได้รับการสนับสนุนด้วย "หลักประกันความมั่นคงที่แน่นหนา" เหนือสิ่งอื่นใด ผู้นำยุโรปต้องการให้ประธานาธิบดีสหรัฐฯ มองเห็นว่ายูเครนและยุโรปกำลังยืนหยัดร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ และพวกเขาก็ร้อนใจที่จะทำให้มั่นใจว่าประธานาธิบดีทรัมป์จะไม่ถูกชักจูงด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ชัดเจนกับประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน จนยอมตามข้อเรียกร้องของผู้นำรัสเซีย นี่จะเป็นช่วงเวลาທີ່ทักษะทางการทูตของเซอร์ เคียร์ สตาร์เมอร์ จะถูกทดสอบอย่างหนัก ทรัมป์ชอบสตาร์เมอร์และยอมฟังเขา และตามกำหนดการ อีกเพียงแค่หนึ่งเดือนต่อจากนี้ ทรัมป์ก็จะเดินทางไปสหราชอาณาจักรในฐานะการเยือนอย่างเป็นทางการระดับรัฐ

นอกจากนี้เขายังชอบมาร์ก รูทเท เลขาธิการนาโตซึ่งจะเข้าร่วมการประชุมด้วยเช่นกัน เขาเป็นบุคคลที่บางครั้งถูกเรียกว่า "ผู้กระชิบของทรัมป์" ในทางกลับกัน ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ดูเหมือนจะไม่ชื่นชอบประธานาธิบดีมาครงนัก และทำเนียบขาวก็เพิ่งวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงต่อแผนของมาครงที่จะยอมรับการมีอยู่ของปาเลสไตน์อย่างไม่มีเงื่อนไขในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติครั้งหน้า

หากจะให้ข้อตกลงสันติภาพในยูเครนมีโอกาสเป็นจริง ก็ต้องมีฝ่ายที่ยอมถอย ผู้นำยุโรปกล่าวซ้ำ ๆ ว่า พรมแดนระหว่างประเทศไม่อาจเปลี่ยนแปลงด้วยกำลังทหาร และประธานาธิบดีเซเลนสกีก็ยืนยันครั้งแล้วครั้งเล่าว่าเขาจะไม่ยอมสละแผ่นดินของตน อีกทั้งรัฐธรรมนูญของยูเครนก็ห้ามไว้ แต่ปูตินต้องการภูมิภาคดอนบัสซึ่ง กองทัพของเขายึดครองไว้แล้วราว 85% และเขาไม่มีทางยอมคืนใครเมียอย่างเด็ดขาด

อย่างไรก็ตาม ดังที่ คายา คัลลัส อดีตนายกรัฐมนตรีเอสโตเนียซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งนักการทูตระดับสูง

ของยุโรป เคยบอกกับบีบีซีว่า "ชัยชนะของ ยูเครนในสงครามนี้ ไม่จำเป็นต้องหมายถึงการ ทวงคืนดินแดนที่ถูกยึดทั้งหมด" หากยูเครน สามารถได้หลักประกันความมั่นคงลักษณะ เดียวกับมาตรา 5 ของนาโตที่กำลังมีการพูดถึง อยู่ในตอนนี้ ซึ่งเพียงพอจะยับยั้งการรุกรานจาก รัสเซียในอนาคตและปกป้องเอกราชในฐานะรัฐ เสรีและมีอธิปไตย นั่นก็ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของ ชัยชนะเช่นกัน ดูเหมือนว่าการหาหรือระหว่าง

สหรัฐฯ และรัสเซียในตอนนี้ เป็นข้อเสนอที่จะแลกดินแดนบางส่วนของยูเครนกับหลักประกันความมั่นคงว่ายูเครน จะต้องไม่สละดินแดนให้รัสเซียอีก

แต่ก็ยังมีความสำคัญอีกมากที่เหลืออยู่ เช่น ยูเครนจะสามารถยอมรับข้อตกลงที่ยุติสงครามได้หรือไม่ หากต้องแลกด้วยการสูญเสียดินแดน โดยเฉพาะเมื่อมีผู้คนนับพัน ๆ คนสละชีวิตเพื่อปกป้องแผ่นดินเอาไว้ หรือ หากยูเครนถูกขอให้สละพื้นที่ 30% ที่เหลือของแคว้นโดเนตสค์ซึ่งรัสเซียยังไม่ยึดครอง หากเป็นเช่นนั้นจะทำให้ เส้นทางสู่กรุงเคียฟทางตะวันตกตกอยู่ในสภาพเปราะบางเกินไปหรือไม่ ยังมีคำถามว่า แล้วพันธมิตรแห่งความ สันติ (Coalition of the Willing) ที่สตาร์เมอร์โฆษณาไว้จะเป็นอย่างไรต่อไป

ก่อนหน้านี้เคยมีการพูดถึงการส่งทหารนับหมื่นนายลงไปยังแนวหน้า แต่ต่อมาก็ถูกปรับลดจำนวนลง ตอนนี้ปฏิบัติการเน้นไปที่การ "คุ้มครองน่านฟ้าและน่านน้ำ" ควบคู่กับการช่วยยูเครนสร้างกองทัพบกใหม่ ทว่าแม้ ในสมรภูมิเสียงปืนจะเจียบอยู่ แต่ก็ยังไม่ใช่พื้นที่ปลอดภัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการทหารทุกคนที่บีบีซีได้พูดคุยด้วยต่าง เชื่อว่าพื้นที่ที่การสู้รบยุติ ปูตินก็จะฟื้นฟูกองทัพของตนเอง ผลิตอาวุธเพิ่มขึ้น จนกระทั่งพร้อมที่จะยึดครองดินแดน อีกครั้ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในเวลาเพียง 3-4 ปี

ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ จากการประชุมครั้งนี้แบ่งเป็นมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. มิติทางการเมืองระหว่างประเทศ การประชุมที่อัสกาาก่อนหน้านี้นี้ระหว่างทรัมป์-ปูตินไม่ได้สร้างความ คืบหน้าใด ๆ ทั้งในเรื่องการหยุดยิงหรือการยกเลิกมาตรการคว่ำบาตร แตกต่างจากวอชิงตันซึ่งผู้นำยุโรปแสดงออก ถึงความพร้อมที่จะต่อรองและกำหนดท่าทีร่วมกันต่อรัสเซีย

2. มิติทางกฎหมายและอธิปไตย รัฐธรรมนูญยูเครนกำหนดชัดเจนว่าประเทศไม่สามารถสละดินแดนของ ตนได้ ทำให้ข้อเสนอการแลกเปลี่ยนดินแดนเพื่อสันติภาพเป็นประเด็นอ่อนไหวสูง เซเลนสกียืนยันมาโดยตลอดว่า จะไม่ยอมสละอธิปไตย

3. มิติด้านความมั่นคง ข้อเสนอ “หลักประกันความมั่นคงคล้ายมาตรา 5 ของนาโต” ถูกยกขึ้นมาเป็นหัวใจสำคัญ หากยูเครนได้รับหลักประกันเช่นนี้ ก็จะสามารถยับยั้งรัสเซียจากการรุกรานในอนาคตได้ แม้จะยังไม่สามารถทวงคืนดินแดนทั้งหมดที่สูญเสียไป

4. ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ในอนาคต ผู้เชี่ยวชาญด้านการทหารเตือนว่าหากการสู้รบยุติ ปูตินจะเร่งฟื้นฟูกำลังรบและผลิตอาวุธใหม่ ซึ่งอาจทำให้รัสเซียพร้อมบุกอีกครั้งภายใน 3-4 ปี การสร้างกองทัพยูเครนใหม่และการสนับสนุนด้านการป้องกันน่านฟ้าและน่านน้ำจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

การประชุมที่กรุงวอชิงตันไม่ใช่เพียงเหตุการณ์ทางการเมือง แต่เป็นเวทีที่สะท้อนถึงสมการอำนาจใหม่ในยุโรปและความพยายามในการรักษาอธิปไตยของยูเครน การเจรจาครั้งนี้อาจไม่ได้ยุติสงครามในทันที แต่ได้สร้างกรอบคิดใหม่ให้กับคำว่า “ชัยชนะ” ของยูเครน ซึ่งไม่จำเป็นต้องหมายถึงการทวงคืนดินแดนทั้งหมด หากแต่เป็นการได้รับหลักประกันที่เข้มแข็งเพียงพอที่จะรักษาเอกราชและป้องกันการรุกรานในอนาคต

ดังนั้น บทเรียนสำคัญจากการประชุมครั้งนี้คือ ความเป็นเอกภาพของพันธมิตรยุโรปและการยืนหยัดของยูเครนจะเป็นตัวแปรที่แท้จริงในการกำหนดสมดุลอำนาจในภูมิภาค หากปราศจากสิ่งเหล่านี้ ไม่ว่าการเจรจาจะเกิดขึ้นที่ใด ผลลัพธ์ก็อาจไม่ยั่งยืน

พ.อ. สุเทพ ยั่งยืน

อจ.อก.สมย.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.bbc.com/thai/articles/cp8z7530jvro>
2. <https://www.the101.world/trump-putin-zelensky-summit/>
3. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/355431>